

ОСОБЛИВОСТІ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

*Бондаренко Валентин, Сушков Олег, Дідковський Володимир,
Арсененко Олександр, Рябуха Олександр*

Національна академія внутрішніх справ

Анотація

Актуальність теми дослідження. В умовах прямої загрози денационалізації, втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави, виникла нагальна необхідність здійснення системних заходів, які спрямовані на посилення патріотичного виховання в закладах освіти.

Мета дослідження: висвітлити особливості патріотичного виховання здобувачів вищої освіти під час навчальних занять з фізичної підготовки.

Методи дослідження: теоретичні (метод концептуально-порівняльного аналізу, структурно-системного аналізу, синтезу, узагальнення); емпіричні (педагогічне спостереження).

Результати роботи. Здійснено аналіз нормативних документів і наукових праць, які висвітлюють особливості патріотичного виховання молоді. Констатовано, що центрами національно-патріотичного виховання є сім'я й заклад освіти. Аргументовано необхідність ґрунтовнішого вивчення питання патріотичного виховання здобувачів вищої освіти під час навчальних занять з фізичної підготовки. Розглянуто зміст чинної програми навчальної дисципліни «Спеціальна фізична підготовка», яка викладається у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання, й окреслено роль кожного розділу в патріотичному вихованні майбутніх правоохоронців.

Висновки. Встановлено необхідність впровадження в практичні заняття з фізичної підготовки елементів національної культури – українських народних рухливих ігор, що передбачають розвиток основних фізичних здібностей і долучають до досвіду морального життя українського народу. Визначено необхідність проведення навчальних занять рідною мовою, оскільки це сприяє зростанню національної свідомості здобувача, формує його гідність, високі

Features of patriotic education of higher education students during physical education classes

*Bondarenko Valentyn,
Sushkov Oleh,
Didkovskiy Volodymyr,
Arsenenko Oлександр,
Riabukha Oлександр*

Abstract

Relevance of the research work. In the face of a direct threat of denationalization, loss of state independence and falling into the sphere of influence of another state, there was an urgent need for systematic measures aimed at strengthening patriotic education in educational institutions.

The purpose of the study: to highlight the features of patriotic education of higher education students during physical education classes.

Research methods: theoretical (method of conceptual-comparative analysis, structural-system analysis, synthesis, generalization); empirical (pedagogical observation).

Results of the research. The analysis of normative documents and scientific works which cover features of patriotic education of youth is carried out. It is stated that the centers of national and patriotic education are the family and the educational institution. The necessity of more thorough study of the issue of patriotic education of higher education students during physical education classes is argued. The content of the current curriculum of the discipline "Special Physical Training", which is taught in higher education institutions with specific learning conditions, and outlines the role of each section in the patriotic education of future law enforcement officers.

Conclusions. The necessity of introducing elements of national culture into practical physical training classes - Ukrainian folk moving games, which provide for the development of basic physical abilities and join the experience of the moral life of the Ukrainian people. The necessity of conducting

I. Науковий напрям

моральні якості українця.

classes in the native language has been determined, as it contributes to the growth of the national consciousness of the applicant, forms his dignity, high moral qualities of the Ukrainian.

Ключові слова: здобувач вищої освіти; фізична підготовка; національно-патріотичне виховання. **Keywords:** applicant for higher education; callisthenics; national-patriotic education.

Постановка проблеми. Проблема патріотичного виховання молоді лишається першорядною як для держави, так і для системи освіти. Військова агресія проти нашої країни актуалізувала питання патріотичного виховання здобувачів вищої освіти. У нормативних документах національно-патріотичне виховання дітей та молоді трактують як комплексну, системну та цілеспрямовану діяльність органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, освітніх закладів, інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави [12]. Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації.

В умовах прямої загрози денационалізації, втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави, виникла нагальна необхідність переосмислення досягнутого та здійснення системних заходів, які спрямовані на посилення патріотичного виховання в закладах освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дає підстави констатувати наявність значної кількості наукових праць, присвячених вивченню та пошуку перспективних напрямів патріотичного виховання молоді [1–3; 6; 14; 16]. Ґрунтовне опрацювання здобутків відомих педагогів, філософів, істориків у контексті визначення сутності поняття «патріотизм» засвідчує різнобічне та неоднозначне розуміння цього явища, оскільки воно обумовлене багатогранністю та різноманіттям форм вияву. Дослідниця Н. М. Демиденко [6] зазначає, що вперше термін «патріотизм» увійшов до вжитку в період великої французької революції 1789–1793 рр. Авторка переконана, що для формування патріотизму в здобувачів вищої освіти надзвичайно вагомим роль відіграє викладання історії та культури України. Тобто історичні дисципліни залишаються однією із головних складових національно-патріотичного виховання здобувачів через ознайомлення їх з неупередженою історією України, культивуванням кращих рис української ментальності: працелюбності, щедрості, вічного прагнення до волі та свободи.

Видатний педагог В.О. Сухомлинський зауважував, що патріотичне виховання передусім є сферою духовного життя людини [10]. Духовність породжується соціумом протягом довгого історико-культурного буття на різних територіях; вбирає в себе соціальний досвід спільноти у вигляді шаблонів діяльності, стереотипів поведінки та тлумачення явищ світу; виконує

функцію образу світу, який слугує конкретному індивіду для орієнтації в реальному світі [6]. Учені переконані, що основними інститутами соціалізації та центрами національно-патріотичного виховання є сім'я й заклад освіти [5; 6; 10; 11; 16]. Сім'я була й залишається першою ланкою патріотичного виховання, оскільки саме в родинній системі виховання кожен народ органічно продовжує себе у своїх дітях, неухильно генерує свій національний дух, характер, менталітет, традиційно-побутову культуру, рідну мову, спосіб життя. Заклад вищої освіти за своєю сутністю теж має бути невіддільним від національного ґрунту, оскільки саме він покликаний формувати та берегти національну культуру, органічно поєднувати й утверджувати загальнолюдські та національні цінності за допомогою цілеспрямованої організації педагогічної діяльності, яка допомагає здобувачам вищої освіти самовиразитися, самоствердитись у власній моральній сутності через самостійну діяльність [5].

На думку В.Є. Ромашенко [14] формування національно-патріотичного виховання у студентському віці є ефективним, оскільки саме в цей період молодь набуває не лише зрілості соматичної, статевої та психофізіологічної, а й зрілості особистісної; відбувається усвідомлення ціннісно-духовних категорій, аксіологічна переорієнтація; формуються позитивні особистісні риси. Дослідниця зазначає, що патріотичне виховання здобувачів вищої освіти має бути пріоритетним напрямом навчально-виховної роботи як під час аудиторних, так і поза аудиторних занять. Задля формування особистості з розвинутою національно-патріотичною свідомістю слід акцентувати на посиленні актуалізації та підвищенні мотивації вивчення історико-правових дисциплін, оскільки саме ці навчальні дисципліни сприяють формуванню цілісного розуміння таких засадничих принципів патріотичного виховання, як відданість Батьківщині, гордість за її культурні й історичні здобутки.

Національно-патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямів підготовки поліцейського, оскільки відповідальність за захист державно-конституційного устрою України, забезпечення законності та стабільного правопорядку лягає на плечі майбутніх правоохоронців. Дослідниця О.І. Федоренко переконана, що лише поліцейські з розвиненими професійними здібностями, морально-психологічними, духовними рисами й патріотизмом, здатні виконати свій обов'язок професійно [16].

Задля виховання патріотизму в здобувачів вищої освіти у закладах вищої освіти (далі – ЗВО) передбачено використання низки заходів, які здійснюються під час різних видів занять. Однак недостатньо вивченим лишається питання патріотичного виховання здобувачів вищої освіти під час навчальних занять із фізичної підготовки.

Мета дослідження: висвітлити особливості патріотичного виховання здобувачів вищої освіти під час навчальних занять із фізичної підготовки.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження організовано на базі Національної академії внутрішніх справ (м. Київ). Для досягнення мети та вирішення завдань дослідження використано комплекс сучасних загальнонаукових методів: теоретичні (метод концептуально-порівняльного аналізу, структурно-системного аналізу, синтезу, узагальнення); емпіричні (педагогічне спостереження). За допомогою теоретичних методів систематизували й узагальнювали інформацію про досліджувані об'єкт і

предмет, зіставляли наявні теоретичні підходи до розв'язання висвітленої проблеми. Емпіричні методи використовували для визначення перспективних напрямів удосконалення патріотичного виховання здобувачів вищої освіти під час навчальних занять із фізичної підготовки.

Результати дослідження. Ефективність виховної роботи значною мірою визначається правильною побудовою процесу виховання та доцільністю форм і методів його реалізації. Опрацювання наукової літератури дає підстави констатувати, що одним із напрямів підвищення ефективності патріотичного виховання здобувачів вищої освіти є встановлення тісніших міжпредметних зв'язків, які завдяки освітньому й виховному підґрунтю здійснюють вплив на свідомість, почуття та діяльність людини [10; 13; 15; 16]. Зазначене передбачає перебудову й удосконалення внутрішньої логічної структури методів і методичних прийомів навчання та виховання. Зокрема, доцільно використовувати методи й прийоми відповідно до вікових, психологічних особливостей здобувачів вищої освіти, рівня їх знань, матеріальної бази ЗВО тощо.

Процес опанування знань про свій народ, націю, її історію, культуру не повинен бути епізодичним, а має інтегруватися в загальну систему всіх дисциплін, які передбачені навчальним планом. Однак не всі дисципліни мають рівні можливості для забезпечення інтегрування патріотичного виховання в освітній процес. Специфічні можливості одних дисциплін здійснюють безпосередній вплив на процес патріотичного виховання завдяки значній емоційній насиченості ідей та фактів, що передбачені змістом [10].

У ЗВО патріотичне виховання може здійснюватися як під час аудиторних занять, так і позааудиторних [4; 7; 18]. Більшість заходів передбачено саме під час позааудиторної роботи. На думку О.І. Федоренко [16, с. 27] ефективність патріотичного виховання в умовах позааудиторної діяльності значною мірою визначається спрямованістю виховного процесу, формами та методами його організації. Пріоритетна роль належить активним методам, що ґрунтуються на демократичному стилі взаємодії, спрямовані на самостійний пошук істини, сприяють формуванню критичного мислення, ініціативи й творчості.

Особливості патріотичного виховання здобувачів вищої освіти під час навчальних занять обумовлені низкою чинників, серед яких вагомим є зміст програми навчальної дисципліни [15]. Зокрема, програма навчальної дисципліни «Спеціальна фізична підготовка» містить три розділи: 1) теоретична та методична підготовка; 2) загальна фізична підготовка; 3) тактика самозахисту й особистої безпеки. Реалізація ключових положень Концепції національно-патріотичного виховання молоді відбувається під час вивчення першого розділу «Теоретична та методична підготовка». Окрім доведення здобувачам вищої освіти інформації стосовно нормативного забезпечення, особливостей організації фізичної підготовки в підрозділах поліції, розвитку фізичних якостей, формування рухових умінь і навичок, висвітлюються також спортивні здобутки відомих українських спортсменів-динамівців, визначні спортивні досягнення олімпійців, важливість здорового способу життя тощо.

Розділи «Загальна фізична підготовка», «Тактика самозахисту й особистої безпеки» спрямовані на підвищення рівня фізичної підготовленості здобувачів

вищої освіти, опанування та вдосконалення навичок застосування поліцейських заходів примусу. Підвищення рівня загальної фізичної підготовленості та виховання патріотичних почуттів передбачає використання різноманітних засобів, серед яких рухливі ігри, які ґрунтуються на оздоровчих та культурних традиціях українського народу, естафети, спортивні ігри зі спрощеними правилами тощо. Навчальні заняття зі спеціальної фізичної підготовки прямо або опосередковано впливають на здібності здобувачів вищої освіти, які дозволяють їм досягти гармонії знань і дій, почуттів і спілкування, фізичного й духовного. Досягнення здобувачами такої гармонії забезпечує їм соціальну стійкість, активну життєву позицію. Важливим для науково-педагогічного працівника є створення умов для ефективного опанування здобувачами вищої освіти рухових умінь, навичок, розвиток фізичних здібностей, оскільки це важлива складова підготовки захисників правопорядку [7; 9; 15].

У контексті патріотичного виховання уваги заслуговує впровадження в практичні заняття елементів національної культури – українських народних рухливих ігор, що за своїм змістом передбачають не лише розвиток основних фізичних здібностей, а й долучають до досвіду морального життя українського народу, надають можливість розвивати свою національну самобутність через сюжетність гри. Тобто, формування національної свідомості здобувачів під час освітньої діяльності має відбуватися одночасно із опановуванням знань і моральним розвитком. Успіх цього процесу залежить також від духовного надбання самого науково-педагогічного працівника, його ерудиції, культури, прагнення та вміння пов'язувати будь-який навчальний матеріал із завданнями патріотичного виховання з метою комплексного впливу на свідомість, почуття й поведінку здобувачів вищої освіти.

Під час проведення навчальних занять зі спеціальної фізичної підготовки, в контексті патріотичного виховання здобувачів, вагомого значення набуває мова, якою спілкується науково-педагогічний працівник. Спілкування рідною мовою сприяє зростанню національної свідомості здобувача, формує його гідність, моральні риси українця. Мова сприймається не лише як засіб комунікації та знаряддя формування думок, а також як засіб вияву духовно-емоційної сфери людини.

Дискусія. Науковці, які вивчали питання національно-патріотичного виховання молоді під час навчання у закладах освіти аргументовано доводять, що заходи цього напрямку повинні здійснюватися систематично, а не епізодично [10; 11; 14; 16]. На заняттях з фізичної підготовки слід акцентувати на правилах здорового способу життя та залучати до цього здобувачів. Проте виховною метою на цих заняттях повинна бути не лише турбота про розвиток фізичних здібностей, збереження здоров'я, формування навичок із тактики самозахисту, а й забезпечення гармонійного розвитку фізичного й духовного життя, підготовка здобувача до суспільно корисної праці й захисту свого народу, нації, Батьківщини від ворогів.

Отримані результати підтверджують дані досліджень інших учених [5; 7; 8] і свідчать, що науково-педагогічні працівники повинні творчо ставитися до проведення навчальних занять з фізичної підготовки, спрямовувати свої зусилля на систематичне використання заходів патріотичного виховання

здобувачів вищої освіти. Зокрема на думку С. Жеваги, удосконалення фізичних якостей молоді повинно передбачати виховання патріотизму через призму формування здібностей здорового способу життя, технології формування особистої фізичної культури молоді через усебічну фізкультурну освіту, що передбачає опанування різноманітних рухових умінь і навичок, методикою самостійних занять фізичними вправами, розвиток кондиційних і координаційних фізичних якостей [8].

Висновки та перспективи подальших досліджень. На підставі опрацювання нормативної бази та наукової літератури висвітлено особливості патріотичного виховання здобувачів вищої освіти під час навчальних занять з фізичної підготовки. Розглянуто зміст програми навчальної дисципліни «Спеціальна фізична підготовка», яка викладається в ЗВО зі специфічними умовами навчання, окреслено роль кожного розділу у патріотичному вихованні майбутніх правоохоронців. Констатовано необхідність впровадження в практичні заняття елементів національної культури – українських народних рухливих ігор, що за своїм змістом передбачають не лише розвиток основних фізичних здібностей, а й долучають до досвіду морального життя українського народу, надають можливість розвивати свою національну самобутність через сюжетність гри. Встановлено, що під час проведення навчальних занять з фізичної підготовки, для покращення патріотичного виховання, вагомого значення набуває спілкування рідною мовою, оскільки це сприяє зростанню національної свідомості здобувача, формує його гідність, високі моральні якості українця. Перспективи подальших наукових досліджень полягають у розробленні й апробації методики національно-патріотичного виховання здобувачів вищої освіти засобами рухливих ігор.

Список літературних джерел

1. Бондаренко В.В. (2019). Теоретичні і методичні основи професійної підготовки майбутніх працівників патрульної поліції : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Чернігів. 651 с.
2. Бондаренко В.В., Данильченко В.А., Худякова Н.Ю., Кримець О.І. (2019). Методологічні підходи до професійного навчання майбутніх працівників патрульної поліції. *«Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи»*. 2. 80–88.
3. Бондаренко В.В., Пронтенко К.В., Решко С.М. (2019). Динаміка властивостей уваги працівників патрульної поліції на етапі професійного становлення. *Юридична психологія*. 1. 84–92.
4. Бондаренко В.В., Худякова Н.Ю., Давигора Ю.І., Русанівський С.В. Формування професійних умінь і навичок у майбутніх правоохоронців під час фахової підготовки. *Освіта та*

References

1. Bondarenko, V.V., Khudiakova, N.Yu., Davyhora, Yu.I., & Rusanivaskyi, S.V. (2020). Formuvannia profesiynykh umin i navychok u maibutnikh pravookhorontsiv pid chas fakhovoi pidhotovky [Formation of professional skills and abilities of future law enforcement officers during professional training]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti, Education and development of a gifted personality*, 4, 37-44 [in Ukrainian].
2. Bondarenko, V.V. (2019). Teoretychni i metodychni osnovy profesiinoi pidhotovky maibutnikh pratsivnykiv patrolnoi politsii [Theoretical and methodological bases of professional training of future patrol police officers]. *Doctor's thesis*. Chernihiv [in Ukrainian].
3. Bondarenko, V. V., Danylchenko, V. A., Khudiakova, N. Yu. & Krymets, O. I. (2019). Metodolohichni pidkhody do profesiinoho navchannia maibutnikh pratsivnykiv patrolnoi politsii.

- розвиток обдарованої особистості. 2020. № 4. С. 37–44.
5. Бондаренко В., Сягровець В., Русанівський С. (2020). Професійне самовдосконалення правоохоронців у контексті реформування освіти системи МВС України. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2 (25). 83–90.
  6. Демиденко Н.М. (2021). Історичні дисципліни як головна складова нової стратегії національно-патріотичного виховання майбутніх правоохоронців. *Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України: тези доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 2 квіт. 2021 р.)*. Харків : ХНУВС. 29–31.
  7. Дідковський В.А., Бондаренко В.В., Кузенков О.В. (2019) Фізична підготовка працівників Національної поліції України : навч. посіб. Київ: Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т.П. . 98 с.
  8. Жевага С.І., Пронтенко К.В., Пронтенко В.В. (2013). Фізична підготовка викладацького складу вищих навчальних закладів МВС України: навч.-метод. посіб. Житомир. 232 с.
  9. Зарубіжний досвід визначення рівня фізичної підготовленості працівників правоохоронних органів : аналіт. огляд [В. В. Бондаренко, В. А. Дідковський, Н. Ю. Худякова та ін.] (2020). Київ : Нац. акад. внутр. справ. 64 с.
  10. Коба М.М. (2018). Патріотичне виховання курсантів у вищому навчальному закладі. *Молодий вчений*. 2 (54). 256–260.
  11. Медведєв В.С., Шевченко О.М. (2011). Психологічні особливості патріотичного виховання курсантів у вищих навчальних закладах МВС України. *Юридична психологія і педагогіка*. 1. 123–130.
  12. Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 №64: наказ МОН України від 29.07.2019 № 1038. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v10387-29-19#Text>
  13. Розвиток фізичних якостей здобувачів вищої освіти ЗВО МВС України : [Methodological approaches to professional training of future patrol police officers] *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektivy, Pedagogical innovations: ideas, realities, prospects*, 2, 80–88 [in Ukrainian].
  4. Bondarenko, V.V., Prontenko, K.V., & Reshko, S.M. (2019). Dynamika vlastyvostei uvahy pratsivnykiv patrolnoi politsii na etapi profesiinoho stanovlennia [Dynamics of properties of attention of patrol police officers at the stage of professional development]. *Yurydychna psykholohiia, Legal psychology*, 1, 84-92. [in Ukrainian].
  5. Bondarenko, V., Siahrovets, V. & Rusanivskyi, S. (2020). Profesiine samovdoskonalennia pravookhorontsiv u konteksti reformuvannia osvity systemy MVS Ukrainy. [Professional self-improvement of law enforcement officers in the context of reforming the education system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektivy, Pedagogical innovations: ideas, realities, prospects*, 2 (25), 83–90 [in Ukrainian].
  6. Demydenko, N. M. (2021). Istorychni dystsypliny yak holovna skladova novoi stratehii natsionalno-patriotychnoho vykhovannia maibutnikh pravookhorontsiv [Historical disciplines as the main component of the new strategy of national-patriotic education of future law enforcement officers]. *Psykholohichni ta pedahohichni problemy profesiinoy osvity ta patriotychnoho vykhovannia personalu systemy MVS Ukrainy, Psychological and pedagogical problems of professional education and patriotic education of the personnel of the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine*. Proceedings of International Scientific and Prtactical Conference (pp. 29-31). Kharkiv: KhNUVS [in Ukrainian].
  7. Didkovskiy, V.A., Bondarenko, V.V., & Kuzenkov, O.V. (2019). *Fizychna pidhotovka pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy [Physical training of employees of the National Police of Ukraine]*. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav; Kandyba T.P. [in Ukrainian].
  8. Zhevaha, S.I., Prontenko, K.V., & Prontenko, V.V. (2013). *Fizychna*

I. Науковий напрям

- метод. рек. [В.В. Бондаренко, С.М. Решко, Г.В. Бикова та ін.]. (2021). Київ : Нац. акад. внутр. справ. 108 с.
14. Ромашенко В.Є. (2021). Основні напрямки національно-патріотичного виховання здобувачів вищої освіти ЗВО зі специфічними умовами навчання. *Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України* : тези доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 2 квіт. 2021 р.). Харків : ХНУВС. 40–42.
  15. Спеціальна фізична підготовка: навч. посіб. [В. Бондаренко, С. Решко, В. Дідковський та ін.] ; за заг. ред. В. Чернея, Р.Сербина. (2021). Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т.П. 341 с.
  16. Федоренко О.І. (2021). Форми і засоби національно-патріотичного виховання в підготовці майбутніх правоохоронців. *Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України* : тези доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 2 квіт. 2021 р.). Харків : ХНУВС. 26–28.
  17. Bondarenko V., Antipova O., Griban G., Sydoruk N., Biruk N., Horokhova L., Boichuk I., Verbovskiy I., Antonova O., Novitska I., Prontenko K., Bloschynskiy I. (2019). Methodological principles of the professional training of future specialists at higher educational institutions. *Dilemas Contemporáneos: Educación, Política y Valores*. Año: VII. Número: Edición Especial, Artículo No.2 Período: Diciembre.
  18. Bondarenko V., Okhrimenko I., Tverdokhvalova I., Mannapova K., Prontenko K. (2020). Formation of the professionally significant skills and competencies of future police officers during studying at higher educational institutions. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*. 12 (3). 246–267.
doi: <https://doi.org/10.18662/rrem/12.3/320>.
  9. Bondarenko, V.V., Didkovskiy, V.A., & Khudiakova, N.Yu. (et al.). (2020). *Zarubizhnyi dosvid vyznachennia rivnia fizychnoi pidhotovlenosti pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv [Foreign experience in determining the level of physical fitness of law enforcement officers]*. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav [in Ukrainian].
  10. Koba, M. M. (2018). Patriotychne vykhovannia kursantiv u vyshchomu navchalnomu zakladi. [Patriotic education of cadets in higher education]. *Molody vchenyi, Young scientist*, 2 (54), 256-260 [in Ukrainian].
  11. Medvediev, V. S. & Shevchenko, O. M. (2011). *Psykhologichni osoblyvosti patriotychnoho vykhovannia kursantiv u vyshchikh navchalnykh zakladakh MVS. Ukrainy. [Psychological features of patriotic education of cadets in higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. *Yurydychna psykholohiia, Legal psychology*, 1, 123–130.*
  12. Nakaz MON Ukrainy "Pro vnesennia zmin do nakazu Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 16. cher.2015 r. No. 64» vid 29. Lypn .2019 № 1038. [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine "On Amendments to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine f " of June 16, 2015 No. 64» of July 29, 2019 № 1038.]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v10387-19#Text> [in Ukrainian].
  13. Bondarenko, V.V., Reshko, S.M., & Bykova, H.V. (et al.). (2021). *Rozvytok fizychnykh yakosti zdobuvachiv vyshchoi osvity ZVO MVS Ukrainy [Development of physical qualities of applicants for higher education of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]*. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav [in Ukrainian].
  14. Romashenko, V.Ie. Osnovni napriamky natsionalno-patriotychnoho vykhovannia zdobuvachiv vyshchoi osvity ZVO zi

- spetsyfichnymy umovamy navchannia [The main directions of national-patriotic education of higher education students with specific learning conditions]. *Psykhologichni ta pedahohichni problemy profesiinoi osvity ta patriotychnoho vykhovannia personalu systemy MVS Ukrainy, Psychological and pedagogical problems of professional education and patriotic education of the personnel of the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine*. Proceedings of International Scientific and Prtactical Conference (pp. 40-42). Kharkiv: KhNUVS [in Ukrainian].
15. Bondarenko, V., Reshko, S., & Didkovskiy, V. (et al.). (2021). *Spetsialna fizychna pidhotovka [Special physical training]*. V. Cherniei, R. Serbyn (Eds.). Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav [in Ukrainian].
  16. Fedorenko, O.I. (2021). *Formy i zasoby natsionalno-patriotychnoho vykhovannia v pidhotovtsi maibutnikh pravookhorontsiv. [Forms and means of national-patriotic education in the training of future law enforcement officers]*. *Psykhologichni ta pedahohichni problemy profesiinoi osvity ta patriotychnoho vykhovannia personalu systemy MVS Ukrainy, Psychological and pedagogical problems of professional education and patriotic education of the personnel of the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine*. Proceedings of International Scientific and Prtactical Conference (pp. 26-28). Kharkiv: KhNUVS [in Ukrainian].
  17. Bondarenko, V., Antipova, O., Griban, G., Sydorchuk, N., Biruk, N., Horokhova, L., Boichuk, I., Verbovskiy, I., Antonova, O., Novitska, I., Prontenko, K., & Bloshchynskiy, I. (2019). Methodological principles of the professional training of future specialists at higher educational institutions. *Dilemas Contemporáneas: Educación, Política y Valores*. Año: VII. Número: Edición Especial, Artículo No. 2 Período: Diciembre.
  18. Bondarenko, V., Okhrimenko, I., Tverdokhvalova, I., Mannapova, K., & Prontenko, K. (2020). Formation of the professionally significant skills and competencies of future police officers during studying at higher educational institutions. *Revista Românească pentru*

Educație Multidimensională, 12(3), 246-267.

doi: <https://doi.org/10.18662/rrem/12.3/320>.

DOI: 10.31652/2071-5285-2022-13(32)-16-25

Відомості про авторів:

Бондаренко В. В.; orcid.org/0000-0002-0170-2616; guryavvb@ukr.net; Національна академія внутрішніх справ, кафедра спеціальної фізичної підготовки, пл.Солом'янська, 1, м.Київ-ДСП, 03035, Україна.

Сушков О. О.; orcid.org/0000-0002-7356-462X; svp_navs@ukr.net; Національна академія внутрішніх справ, кафедра спеціальної фізичної підготовки, пл.Солом'янська, 1, м.Київ-ДСП, 03035, Україна.

Дідковський В. А.; orcid.org/0000-0002-4327-0823; svp_navs@ukr.net; Національна академія внутрішніх справ, кафедра спеціальної фізичної підготовки, пл.Солом'янська, 1, м.Київ-ДСП, 03035, Україна.

Арсененко О. А.; orcid.org/0000-0003-4668-5335; arsenenko0711@ukr.net; Національна академія внутрішніх справ, кафедра спеціальної фізичної підготовки, пл.Солом'янська, 1, м.Київ-ДСП, 03035, Україна.

Рябуха О. С.; orcid.org/0000-0001-9623-2321; svp_navs@ukr.net; Національна академія внутрішніх справ, кафедра спеціальної фізичної підготовки, пл.Солом'янська, 1, м.Київ-ДСП, 03035, Україна.